

Avaliku teabe seaduse § 43¹⁰ muutmise seaduse eelnõu (agendikoodi registreerimine) seletuskiri

1. Sissejuhatus ja eelnõu eesmärk

Tehisaru kiire areng on muutnud tavapäraseks, et füüsiline isik kasutab oma toimingute tegemiseks tarkvaralisi lahendusi, mis suhtlevad tema eest teenuseosutajate ja riigiga, valmistavad ette ja sooritavad tehinguid ning haldavad andmeid. Teenuseosutajatel on läbipaistvuse ja riskide maandamise huvides vaja eristada, kas toimingu teeb inimene ise või tema kasutatav tarkvaraline lahendus, ning teada, millise füüsilise isikuga toiming on seotud.

Kehtivas õiguses puudub riiklikult peetav püsiv kood, mis võimaldaks tarkvaralise lahenduse kaudu tehtavate toimingute seostamist konkreetse füüsilise isikuga. Eelnõu eesmärk on luua selleks minimaalne õiguslik alus: võimaldada füüsilisel isikul vabatahtlikult registreerida agendikood ja siduda see oma isikuandmetega. Tarkvaralise lahenduse ülesandeid, õigusi ega tegutsemise piire eelnõuga ei reguleerita – need määrab isik ise konkreetse teenuse või kasutusjuhu raames. Andmete väljastamise ja andmekogule juurdepääsu täpsem kord sätestatakse andmekogu põhimääruses.

Eelnõukohase seadusega muudetakse avaliku teabe seadust (edaspidi ka *AvTS*) selleks, et võimaldada siduda füüsilise isiku andmed agendikoodiga. Agendikood ei ole isikukood. Agendikoodi registreerimise ja registreeringu lõppemise kord lisatakse olemasolevasse andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekogusse. Agendikood ei ole isiku tuvastamise ega autentimise vahend ning üksnes koodi teadmine ei anna õigust toiminguid teha. Toimingu tegija tuvastamine ja autentimine ning tarkvaralise lahenduse turvalisus jäävad teenuseosutaja ja kasutatava tehnilise lahenduse korraldada olemasolevate e-identimise vahendite ja turvanõuete alusel. Eelnõuga võimaldatakse andmeseose loomine füüsilise isiku ja agendikoodi vahel. Olemasolevad e-identimise ja volituste haldamise lahendused võimaldavad isikut autentida ja anda volitusi konkreetse teenuse raames, kuid ei loo teenuseülest püsivat seost füüsilise isiku ja tema kasutatava tarkvaralise lahenduse vahel. Agendikood ei asenda neid lahendusi, vaid täiendab neid. Tehniline lahendus, sealhulgas olemasoleva digitaristu kasutamise võimalused, määratakse andmekogu põhimääruse ettevalmistamisel.

Agendikoodi võib registreerida rahvastikuregistri seaduse § 5 punktides 1–5 nimetatud isik või kehtivat e-residendi digitaalset isikutunnistust omav isik. Agendikood seotakse registreerimisel füüsilise isikuga ning registreering lõpeb eelnõus sätestatud juhtudel, sealhulgas registreeringu lõpetamisel, rahvastikuregistri subjekti staatuse lõppemisel, e-residendi digitaalse isikutunnistuse kehtetuks tunnistamisel või kehtivusaja lõppemisel ning isiku surma korral. Seadusemuudatus on vajalik, sest agendikood seotakse füüsilise isikuga: füüsilise isiku andmete töötlemine riigi andmekogus riivab tema eraelu puutumatust ning vajab seetõttu seaduses sätestatud alust. Kui agendikood seotaks üksnes juriidilise isikuga, ei oleks seadusemuudatust vaja.

1.2. Eelnõu ettevalmistamine

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Oscar Õun (Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse e-residentsuse õigus- ja riskijuht), Priit Lätt (vandeadvokaat, Advokaadibüroo TEGOS), Taivo

Liivak (vandeadvokaat, Advokaadibüroo TEGOS) ja Ruth Annus (Sisekaitseakadeemia lektor ja e-residentsuse programmi kaasasutaja).

Eelnõu ja seletuskiri põhinevad Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse e-residentsuse meeskonna selleks moodustatud õigusanalüüsi töörühma ja äri- ja tehnilise töörühma töö, mille tulemusena on koostatud õigusanalüüs.

Õigusanalüüsi koostamisse on panustanud töörühma juhina Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse e-residentsuse õigus- ja riskijuht Oscar Õun, töörühma liikmetena Sisekaitseakadeemia lektor ja e-residentsuse programmi kaasasutaja Ruth Annus ning Sisekaitseakadeemia Turvalise Tehisaru Teadmuskeskuse juht Jüri Vlassov, Advokaadibüroo TEGOS e-residentsuse hankepartnerina vandeadvokaadid Priit Lätt, Gerda Grauberg ja Liisa Levandi ning advokaat Enelin Terav, Justiits- ja Digiministeeriumi nõunikud Oskar Pürg ja Silja Tammeorg ning andmekaitseõiguse talituse juhataja Kristi Värk, Siseministeeriumi rahvastiku toimingute osakonna juhataja Enel Pungas, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusnõunik Maris Ots ja parema õigusloome ning ELi ühtse digivärava nõunik Küllicki Lugenberg, Riigi Infosüsteemi Ameti innovatsiooniprojekti Aruait juht Anni Lehari, Siseministeeriumi nõunik Elen Kraavik, samuti projektijuhina PwC juhtivkonsultant ja e-residentsuse hankepartner Elis Raudkett.

Eelnõu ja seletuskirja on toimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga on kavas reguleerida füüsilise isiku agendikoodi registreerimist ja sellega seotud andmete töötlemist. Eelnõukohase seadusega on kavas muuta AvTSi 2027. aasta 1. jaanuaril jõustuvat sõnastust avaldamismärkega RT I, 09.07.2026, 77.

Eelnõu kohta ei koostatud väljatöötamiskavatsust hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lõike 2 punkti 5 alusel, sest eelnõukohase seaduse rakendamisega ei kaasne olulist õiguslikku muudatust ega muud olulist mõju. Eelnõuga laiendatakse üksnes olemasolevat andmekogu, agendikoodi registreerimine on vabatahtlik ning eelnõu ei too isikutele ega asutustele kaasa uusi kohustusi. Eelnõu koostamisele eelnes õiguslik analüüs¹, kus käsitleti lahendatava probleemi olemust ja kaaluti alternatiivseid lahendusi.

Eelnõu ei ole seotud ühegi menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõu vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu poolthääle enamust.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

2.1. Kehtiv kord

Kehtivas õiguses puudub selge õiguslik alus füüsilise isiku andmete sidumiseks agendikoodiga. Agendikood ei ole füüsiline ega juriidiline isik ega iseseisev õigussubjekt. See on tehniline vahend, mille eesmärk on siduda tarkvaralise lahenduse toiming konkreetse füüsilise isikuga. Agendikood ei muuda tarkvaralist lahendust õigussubjektiks ega anna talle iseseisvaid õigusi või kohustusi. Seadusemuudatuse peamine vajadus on luua õiguslik alus füüsilise isiku

¹ Õigusanalüüs kättesaadav: [AI agendikood | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium](#)

sidumiseks agendikoodiga ja laiendada selleks olemasolevat andmekogu, mille kaudu saab edaspidi tuvastada, millise füüsilise isikuga agendikood on seotud.

Eelnõu reguleerib üksnes agendikoodi registreerimise ja füüsilise isiku andmetega sidumisega seonduvat. Eelnõu ei muuda vastutuse jaotust füüsilise isiku, teenuseosutaja ja tarkvaralise lahenduse pakkuja vahel. Vastutus määratakse kehtiva õiguse järgi.

Mis tahes registris võib esineda vigu. Kui riik pakub registriteenust, kohaldatakse riigivastutuse seaduse üldisi reegleid ning riik vastutab õigusvastaselt tekitatud kahju eest.

2.2. Eelnõuga kavandatav kord

2.2.1. Avaliku teabe seaduse muutmine

Eelnõuga täiendatakse AvTS §-i 43¹⁰. Olemasolevasse andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekogusse lisatakse agendikoodi registreerimise andmestik. Selle tulemusel saab andmekogu nimetuseks „andmenõusoleku, volituste haldamise ja agendikoodi registreerimise andmekogu“.

Paragrahvi 43¹⁰ lõikesse 1 lisatakse punkt 3, milles sätestatakse agendikoodi registreerimiseks kasutatava andmekogu eesmärk: võimaldada füüsilisel isikul registreerida agendikood, registreering lõpetada ning saada ülevaade agendikoodi registreeringust ja selle lõppemisest ning luua seos füüsilise isiku ja agendikoodi vahel.

Paragrahvi 43¹⁰ lisatava lõike 1¹ kohaselt on agendikood püsiv ja kordumatu kood, mis seotakse füüsilise isikuga, et võimaldada tarkvaralise lahenduse kaudu tehtava toimingu seostamist selle füüsilise isikuga. Agendikoodi ei muudeta registreeringu kehtivuse ajal ning registreeringu lõppemise järel ei registreerita sama agendikoodi teisele füüsilisele isikule. Agendikood ei ole isikusamasuse tuvastamise ega autentimise vahend ning agendikoodi registreering ei tõenda volituse olemasolu tarkvaralise lahenduse kaudu toimingute tegemiseks.

Eelnõu (**lisatav lõige 1²**) sätestab, millised füüsilised isikud võivad agendikoodi registreerida, ning seob registreerimise isiku andmetega. Registreerimise tingimused tulenevad rahvastikuregistri seaduse § 5 punktides 1–5 nimetatud isiku staatusest või kehtiva e-residendi digitaalse isikutunnistuse omamisest. Agendikoodi registreerimine ei too isikule kaasa uusi õigusi ega kohustusi kolmandate isikute suhtes ega anna agendikoodi kaudu tehtavatele toimingutele iseseisvat õiguslikku toimet. Agendikoodi registreerimine ei kohusta avalik-õiguslikku ega eraõiguslikku teenuseosutajat agendikoodi kasutamist oma teenuses võimaldama ega aktsepteerima. Teenuseosutaja otsustab kehtiva õiguse, teenuse olemuse ja riskihinnangu alusel, kas ja millistel tingimustel ta lubab tarkvaralise lahenduse kaudu toiminguid teha.

Eelnõu ei sea agendikoodi registreerimise eelduseks täisealisust ega täielikku teovõimet ning andmekogus ei töödelda teovõime piiramise andmeid. Agendikoodi võib seega registreerida ka alaealine või piiratud teovõimega täisealine. Agendikoodi kaudu tehtud tehingute kehtivus ja seadusliku esindaja nõusoleku vajadus määratakse tsiviilseadustiku üldosa seaduse teovõimet käsitlevate üldreeglite järgi. Teenuseosutaja saab vajaduse korral kontrollida isiku teovõimet olemasolevate õiguslike aluste põhjal.

Paragrahvi § 43¹⁰ täiendatakse lõikega 1³, milles sätestatakse agendikoodi registreeringu kehtivuse algus ja lõpp. Rahvastikuregistri seaduse § 5 punktides 1–5 nimetatud isiku puhul

lõpeb registreering tema rahvastikuregistri subjekti staatuse lõppemisel rahvastikuregistri seaduse § 38 kohaselt. Lõppemine seotakse subjekti staatusega, mitte üksikute Eestis viibimise alustega, kolmel põhjusel:

- Esiteks loetleb rahvastikuregistri seaduse § 38 staatuse lõppemise viisid ammendavalt, sealhulgas surm, Eesti kodakondsuse kaotamine, staatust määrava dokumendi tähtaja lõppemine, tühistamine või kehtetuks tunnistamine ja Euroopa Liidu kodaniku elamisõiguse lõppemine, mistõttu ükski lõppemise juht ei jää katmata.
- Teiseks väldib see mõistelist ebakõla, sest elamisluba ja elamisõigus ei ole välismaalaste seaduse § 43 tähenduses Eestis viibimise alused, kuid rahvastikuregistri subjekti staatus hõlmab need ühetaoliselt.
- Kolmandaks väldib ristviide dubleerimist ja hoiab agendikoodi regulatsiooni kooskõlas rahvastikuregistri subjekti staatuse regulatsiooniga ka selle edaspidisel muutmisel.

Agendikoodi registreerimise õiguse kontrollimiseks ning registreeringu lõppemise aluste tuvastamiseks kasutatakse rahvastikuregistri andmeid ulatuses, mis on vajalik rahvastikuregistri seaduse § 5 punktides 1–5 nimetatud isiku staatuse ja rahvastikuregistri seaduse § 38 kohase staatuse lõppemise tuvastamiseks. Andmevahetuse tehniline korraldus, sealhulgas rahvastikuregistrist vajalike andmete saamise täpsem kord, sätestatakse AvTS § 43¹⁰ lõike 6 alusel kehtestatavas andmekogu põhimääruses.

E-resident ei ole rahvastikuregistri subjekt, mistõttu tema puhul seotakse registreeringu lõppemine e-residendi digitaalse isikutunnistusega: registreering lõpeb kohe isikutunnistuse kehtetuks tunnistamisel ning kolme kuu möödumisel isikutunnistuse kehtivusaja lõppemisest arvates, et isikul oleks piisavalt aega isikutunnistust pikendada ilma tema tsiviilkäibes osalemist häirimata. Tähtaegade erinevus on teadlik: rahvastikuregistri subjekti tähtjad tulenevad juba tema staatust reguleerivast seadusest, e-residendi puhul on tähtaeg vaja sätestada eraldi. Registreering lõpeb samuti kohe isiku taotlusel registreeringu lõpetamisel ning e-residendi surma või surnuks tunnistamise korral.

Paragrahvi 43¹⁰ täiendatakse lõikega 1⁴, mille kohaselt lõike 1³ punktides 2–4 nimetatud juhul agendikoodi registreering ei lõpe, kui isik vastab registreeringu lõppemise ajal mõnele lõikes 1² sätestatud tingimusele. Säte väldib olukorda, kus registreering lõpeks aluseks oleva staatuse või isikutunnistuse lõppemisel ka siis, kui isikul on samal ajal olemas uus kehtiv alus, näiteks kui e-residendi digitaalne isikutunnistus tunnistatakse kehtetuks ja isikule antakse kohe uus või kui isik saab enne tähtaja möödumist uue elamisloa või elamisõiguse. Registreering peab kajastama isiku tegelikku kvalifikatsiooni, mitte konkreetse dokumendi elukäiku: kui isik on registreeringu lõppemise ajal endiselt registreerimisõiguslik, ei ole registreeringu lõpetamiseks sisulist alust. Nii on lõike 1² registreerimistingimused ja lõike 1³ lõppemisalused omavahel kooskõlas.

Paragrahvi 43¹⁰ lõiget 2 täiendatakse punktiga 3, millega lisatakse andmekogusse agendikoodi registreerimise andmestik. Andmestikus töödeldakse lõike 1 punktis 3 nimetatud eesmärgil andmeid, mis võimaldavad registreerida agendikoodi, lõpetada registreeringu, anda isikule ülevaate registreeringust ja selle lõppemisest ning luua seose füüsilise isiku ja agendikoodi vahel.

Paragrahvi 43¹⁰ lõikesse 3 lisatav punkt 3 sätestab agendikoodi registreerimise andmestikus töödeldavad andmed, mille abil seotakse agendikood isikuga: agendikood, agendikoodi registreerinud isiku ees- ja perekonnanimi ja isikukood ning agendikoodi registreerimise ja registreeringu lõppemise aeg ja lõppemise alus. Registreerimise ja lõppemise aeg ning

lõppemise alus on vajalikud, et täita lõike 1 punktis 3 sätestatud eesmärki anda isikule ülevaade tema registreeringust ja selle lõppemisest ning et kohaldada lõikes 5 sätestatud säilitustähtaega, mida arvestatakse registreeringu lõppemisest. Andmeid säilitatakse kümme aastat agendikoodi registreeringu lõppemisest arvates. Tähtaja pikkus lähtub vajadusest tagada agendikoodi ja isiku seose tuvastatavus senikaua, kuni sellest seosest tekkida võivad nõuded võivad olla maksma pandavad. Ei saa välistada, et agendikoodiga seotud tarkvaralise lahenduse toimingust võib tekkida nõudeid, mille aegumistähtaeg ulatub tsiviilseadustiku üldosa seaduse kohaselt kümne aastani (eelkõige tahtlikult rikutud kohustusest või õigusvastaselt tekitatud kahjust tulenevate nõuete puhul). Kümneaastane säilitustähtaeg on seotud pikima asjakohase aegumistähtajaga, et agendikoodi ja isiku seost oleks võimalik tagantjärele tuvastada nõuete ja vaidluste lahendamiseks. Säilitatakse üksnes agendikoodi ja selle registreerinud füüsilise isiku vahelist seost kajastavaid andmeid.

Paragrahvi 43¹⁰ lõige 5 sõnastatakse ümber nii, et iga andmestiku säilitustähtaeg on esitatud eraldi punktina. Agendikoodi registreerimise andmestikus säilitatakse andmeid kümme aastat registreeringu lõppemisest arvates, sest tarkvaralise lahenduse kaudu agendikoodi kasutades tehtud toimingust võib tekkida nõudeid, mille aegumistähtaeg ulatub tsiviilseadustiku üldosa seaduse kohaselt kümne aastani. Säilitatakse üksnes agendikoodi ja selle registreerinud füüsilise isiku seost kajastavaid andmeid, et seda seost oleks võimalik võimalike nõuete ja vaidluste lahendamisel tagantjärele tuvastada.

2.2.2. Eelnõu kooskõla teiste õigusaktidega

Eelnõu on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega (RT I, 11.04.2025, 3). Eelnõuga kavandatavate muudatuste suhtes on asjassepuutuvad põhiseaduse §-s 19 sätestatud õigus vabale eneseteostusele ja §-s 26 sätestatud õigus eraelu puutumatusele.

Põhiseaduse § 19 kaitseb isiku vabadust ise otsustada, kuidas ta tegutseb.² Eelnõu riive on minimaalne, sest agendikoodi registreerimine on vabatahtlik. Eelnõu eesmärk on võimaldada füüsilise isiku andmete sidumine agendikoodiga. Meede on selle eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas.³

Isikuandmete töötlemine riivab põhiseaduse §-s 26 sätestatud eraelu puutumatust.⁴ Seetõttu peab seadus sätestama andmekogu eesmärgi, töödeldavad andmed ja säilitamise tähtaja.⁵ Eelnõu lähtub minimaalse regulatsiooni põhimõttest: töödeldakse üksnes andmeid, mis on vajalikud füüsilise isiku ja agendikoodi seose loomiseks. Täpsemad tehnilised tingimused sätestatakse seaduse piires andmekogu põhimääruses.

Eelnõu ei mõjuta teistes seadustes, Euroopa Liidu õiguses ja Eesti Vabariigi jõustunud välislepingutes sätestatud.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõukohase seadusega võetakse kasutusele mõiste *agendikood*, millel on õiguslik tähendus üksnes AvTSis ja selle alusel kehtestatud rakendusaktis. Agendikood on püsiv ja kordumatu

² Vallikivi, H. Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Viies, parandatud ja täiendatud väljaanne (2020) § 19/4. Arvutivõrgus: https://pohiseadus.ee/sisu/3490/paragrahv_19 (24.10.2026).

³ RKPJKo 5-19-40/36 p 52; RKPJKo 3-4-1-16-08, p-d 26-29.

⁴ Jaanimägi, K.; Oja, L. Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Viies, parandatud ja täiendatud väljaanne (2020) § 26/24. Arvutivõrgus: https://pohiseadus.ee/sisu/3497/paragrahv_26 (24.10.2026).

⁵ Olulisuse põhimõtte kohta vt RKPJKo 3-4-1-42-13, p 41. Nõue sätestada andmekogu eesmärk, andmekoosseis ja säilitustähtaeg seaduses tuleneb sellest põhimõttest koostoimes põhiseaduse §-ga 26.

kood, mis seotakse füüsilise isikuga, et võimaldada tarkvaralise lahenduse kaudu tehtava toimingu seostamist füüsilise isikuga. Agendikood ei ole isikusamasuse tuvastamise ega autentimise vahend ning agendikoodi registreering ei tõenda volituse olemasolu tarkvaralise lahenduse kaudu toimingu tegemiseks.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõus on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (edaspidi ka *IKÜM*) tulenevate nõuetega.

Agendikood ei ole e-identimise vahend ega usaldusteenus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73), muudetud määrusega (EL) 2024/1183, tähenduses, mistõttu ei kohaldu agendikoodile nimetatud määruses sätestatud nõuded.

Eelnõu ei reguleeri tehisintellektisüsteemide turule laskmist, kasutusele võtmist ega kasutamist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid (ELT L, 2024/1689, 12.7.2024), tähenduses.

Kuna agendikoodi registreerimine on vabatahtlik ega sea teenuseosutajatele *de jure* ega *de facto* kohustuslikke nõudeid, ei ole eelnõu tehniline eeskiri Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord, tähenduses ning eelnõust ei ole vaja Euroopa Komisjoni teavitada.

5. Seaduse mõjud

Eelnõu sihtrühm on rahvastikuregistri seaduse § 5 punktides 1–5 nimetatud isikud ja e-residendid, kes soovivad kasutada toimingute tegemiseks tarkvaralisi lahendusi ja otsustavad vabatahtlikult agendikoodi registreerida. Kuna registreerimine on vabatahtlik ega too kaasa kohustusi isikutele, teenuseosutajatele ega asutustele, ei kaasne eelnõuga olulist mõju sotsiaalsele, majanduslikule ega elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ega riigi julgeolekule ja välissuhetele. Mõju riigiasutuste korraldusele piirdub andmekogu vastutava töötleja Riigi Infosüsteemi Ameti ülesannetega andmekogu täiendamisel. Agendikoodi väärkasutamise riski maandab asjaolu, et agendikood ei ole tuvastamise ega autentimise vahend ning pelgalt koodi teadmine ei anna õigust toiminguid teha.

Andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekogu täiendamisega agendikoodi registreerimise andmestikuga kaasnevad kulud kannab see, kellel need tekivad. Andmekogu vastutav töötleja on Riigi Infosüsteemi Amet, kellel tekivad tehnilise lahenduse pakkumisega seotud halduskulud. Lisaks kaasnevad kulud võimalike lepingute sõlmimise ja haldamisega ning IT-arendustega (tehniline lahendus, selle haldus ja hooldus ning liidestamine andmekogudega). Kulude täpne suurus on prognoosimisel, vajaduse korral tuleb Justiits- ja Digiministeeriumil ning Riigi Infosüsteemi Ametil taotleda riigieelarvest vajalikud vahendid.

Eelnõu rakendamine ei too riigile ega kohalikele omavalitsustele kaasa kohustust võimaldada agendikoodi kasutamist enda infosüsteemides ega teha selleks vastavaid arendusi või muid muudatusi. Seetõttu ei kaasne eelnõuga riigile ega kohalikele omavalitsustele otseselt täiendavaid tegevusi ega kulusid, mis vajaksid seletuskirjas eraldi käsitlemist. Agendikoodi kasutamise võimaldamine konkreetsetes infosüsteemis sõltub süsteemi omaniku otsusest ja

vajadustest. Süsteemi loomise arenduskulud täpsustuvad tehnilise lahenduse väljatöötamise käigus.

Riigilõivu eelnõuga ei kehtestata. Riigilõivuga saab katta avalik-õigusliku toimingu tegemisega kaasnevaid kulusid täielikult või osaliselt, kuid agendikoodi registreerimise tehniline lahendus ja sellega seotud kulud ei ole eelnõu koostamise ajal veel selged. Kui tehnilise lahenduse valmimisel selgub, et andmekogu toimingutega kaasneb lõivu kehtestamist põhjendav kulu, hinnatakse riigilõivuseaduse muutmise vajadust eraldi.

6. Rakendusakti kavand

Seaduse rakendamiseks on vaja muuta AvTSi § 43¹⁰ lõike 6 alusel kehtestatavat Vabariigi Valitsuse määrust „Andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekogu põhimäärus ning andmekogu infosüsteemide pidamise, haldamise ja kasutamise kord“, mis on kehtestamisel, sealhulgas ühtlustada määruse pealkiri andmekogu uue nimetusega. Rakendusakti kavandit ei ole eelnõule käesolevas etapis võimalik lisada, kuna rakendusakti täpsem sisu ja regulatsioon sõltuvad väljatöötatavast tehnilisest lahendusest. Tehnilise lahenduse väljatöötamine on veel pooleli ning seetõttu ei ole praegu võimalik piisava täpsusega kindlaks määrata rakendusaktis sätestatavaid tehnilisi ja menetluslikke nõudeid. Rakendusakti kavand koostatakse pärast tehnilise lahenduse põhielementide selgumist esimesel võimalusel.

7. Seaduse jõustumine

Seadus on planeeritud jõustuma üldises korras. Seaduse jõustumiseks ei ole vaja anda üleminekuaega muudatustega kohanemiseks, sest need ei too isikutele ega asutustele kaasa kohustust oma tegevust ümber korraldada. Agendikoodi registreerimine on võimalik pärast seletuskirja punktis 6 nimetatud Vabariigi Valitsuse määruse muutmist ja agendikoodi registreerimise tehnilise lahenduse valmimist.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu koostamisse kaasati asjassepuutuvate asutuste esindajad, kes osalesid projekti õigusanalüüsi töörühmas ja äri- ja tehnoloogia töörühmas. 7. ja 8. augustil 2026. aastal toimunud arvamusefestivalil olid agendikoodi teemal paneeldiskussioonid, millest osavõtt oli rohkearvuline. 18. augustil 2026. aastal peeti agendikoodi registreerimise kasutuselevõtu projekti arutelu, kuhu panustasid laiapõhjaliselt valdkonna arengust huvitatud isikud.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks ministeeriumidele, Riigi Infosüsteemi Ametile, Andmekaitse Inspeksioonile ja Riigikantseleile. Arvamuse esitasid ka huvirühmad. Kooskõlastamise käigus saadud tagasiside põhjal eelnõud muudeti: termin „digitaalidentiteet“ asendati terminiga „agendikood“, eelnõust jäeti välja teovõime piiramise andmete töötlemine ning regulatsiooni ulatus piirati füüsilise isiku ja agendikoodi seose registreerimisega. Esitatud arvamused ja nendega arvestamine on kajastatud seletuskirja lisa olevas kooskõlastustabelis.